

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

вул. Митрополита Василя Липківського, 45, м. Київ, 03035, тел. (044) 251-62-62, (044) 251-62-66
E-mail: sl.dilovod@amcu.gov.ua, сайт: amcu.gov.ua, код згідно ЄДРПОУ 00032767

№ _____

На № _____

від _____

Комітет Верховної Ради України з питань
інтеграції України до Європейського Союзу

Комітет Верховної Ради України з питань
правової політики

*Про надання експертного висновку
щодо законопроекту № 13230*

Антимонопольний комітет України (далі – Комітет) розглянув лист Комітету Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу від 30.10.2025 № 04-20/12-2025/250294 (вх. Комітету № 1-01/572 від 30.10.2025) про надання експертного висновку (позиції) щодо проекту Закону «Про внесення змін до Закону України «Про виконавче провадження» щодо стабілізації фінансового стану операторів системи розподілу, що здійснюють розподіл електричної енергії на територіях, на яких велися бойові дії», внесеного народним депутатом Касаєм Г. О. (реєстраційний № 13230 від 30.04.2025) (далі – проект Закону), та у межах повноважень повідомляє.

Відповідно до пояснювальної записки, доданої до проекту Закону, метою його прийняття є необхідність забезпечення в регіонах України, де тривають (або велися) бойові дії, стабільної та безперебійної роботи операторів систем розподілу для забезпечення споживачів електричною енергією.

Водночас проект Закону передбачає створення особливих умов для здійснення господарської діяльності з розподілу електричної енергії для тих операторів систем розподілу, у яких 50 і більше відсотків акцій (часток) належать господарським товариствам, частка держави в яких становить 100 відсотків.

Так, у проекті Закону пропонується пункт 1⁵ розділу XIII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про виконавче провадження» викласти в редакції, відповідно до якої щодо операторів систем розподілу – господарських товариств, 50 і більше відсотків акцій (часток) яких належать господарським товариствам, частка держави в яких становить 100 відсотків, що здійснюють розподіл електричної енергії на територіях ліцензованої діяльності, до складу яких входять території, на яких велися бойові дії станом на 31.12.2023, або території, тимчасово окуповані Російською Федерацією станом на 31.12.2023, відповідно до переліку, затвердженого центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику з питань тимчасово окупованої Російською Федерацією території України, та у яких утворилась заборгованість перед Державним підприємством «Енергоринок» та іншими кредиторами станом на 01.01.2025:

ДОКУМЕНТ СЕД АСКОД

Сертифікат:

[3FAA9288358EC003040000002B6B3700D3FAE700](https://www.asco.gov.ua/Document/3FAA9288358EC003040000002B6B3700D3FAE700)

Підписувач: [Кириленко Павло Олександрович](#)

Дійсний з: [04.09.2025 12:44:23](#) по [04.09.2027 12:44:23](#)

Антимонопольний комітет України

№ 500-08/01-12123e від 10.11.2025

зупиняється вчинення виконавчих дій та заходів примусового виконання рішень (у тому числі накладення арешту на майно та кошти);

підлягають зняттю накладені арешти на кошти та/або майно;

заборгованість підлягає погашенню на умовах розстрочення рівними частинами протягом п'яти років починаючи з 01.01.2027.

Враховуючи положення статті 5 Закону України «Про природні монополії», оператори систем розподілу належать до суб'єктів природної монополії, що провадять господарську діяльність на ринках надання послуг з розподілу електричної енергії у межах місць провадження господарської діяльності з розподілу електричної енергії.

Отже, в межах території провадження господарської діяльності відповідного оператора системи розподілу споживачі можуть отримувати послугу з розподілу електричної енергії лише від одного оператора системи розподілу.

У разі прийняття проекту Закону створюватимуться різні умови здійснення господарської діяльності з розподілу електричної енергії для операторів систем розподілу залежно від форми власності, що впливатиме на можливість забезпечення ними стабільної та безперебійної роботи систем розподілу, а також на забезпечення споживачів електричною енергією.

Як наслідок, зазначене може призвести до ущемлення інтересів споживачів послуг з розподілу електричної енергії, які отримують цю послугу від відповідного оператора системи розподілу, що не належать до тих операторів систем розподілу, у яких 50 і більше відсотків акцій (часток) належать господарським товариствам, частка держави в яких становить 100 відсотків, та здійснюють розподіл електричної енергії на територіях ліцензованої діяльності, до складу яких входять території, на яких велися бойові дії станом на 31.12.2023, або території, тимчасово окуповані Російською Федерацією станом на 31.12.2023 відповідно до переліку, затвердженого центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику з питань тимчасово окупованої Російською Федерацією території України.

Також відповідно до частини другої статті 3 Закону України «Про ринок електричної енергії» функціонування ринку електричної енергії здійснюється на принципах рівності прав на продаж та купівлю електричної енергії, недискримінаційного і прозорого доступу до системи передачі та систем розподілу.

Враховуючи викладене, пропонуємо передбачити у проекті Закону *рівні умови здійснення господарської діяльності з розподілу електричної енергії для всіх операторів систем розподілу* незалежно від форми власності, що діють в межах територій, визначених у проекті Закону.

Щодо законодавства у сфері державної допомоги суб'єктам господарювання.

Згідно з пунктом 1 частини першої статті 1 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» (далі – Закон) державна допомога суб'єктам господарювання (далі – державна допомога) – підтримка у будь-якій формі суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, що спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції, створюючи переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності.

Отже, заходи щодо стабілізації фінансового стану операторів системи розподілу, передбачені проектом Закону, можуть містити ознаки державної допомоги.

Відповідно до пункту 2 частини другої статті 8 Закону до повноважень Комітету як Уповноваженого органу з питань державної допомоги належить, зокрема, *визначення належності до державної допомоги заходів з підтримки суб'єктів господарювання* за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, оцінювання допустимості державної допомоги для конкуренції, прийняття рішень, передбачених цим Законом.

Рішення Уповноваженого органу з питань державної допомоги за результатами розгляду повідомлення про нову державну допомогу або справи про державну допомогу відповідно до Закону приймаються за результатами розгляду інформації, наданої в повідомленні надавачем державної допомоги, а також на підставі ґрунтового аналізу іншої інформації та матеріалів, наявних у Комітеті.

Разом з тим відповідно до пункту 5² розділу 9 «Прикінцеві та перехідні положення» Закону (згідно із Законом України від 15 березня 2022 року № 2134-IX, у редакції Закону України від 01 квітня 2022 року № 2175-IX; доповнений Законом України від 21 травня 2024 року № 3720-IX, враховуючи Закон України від 08 жовтня 2024 року № 3994-IX) під час дії воєнного стану норми статей 6, 7, 9–16 цього Закону та інші норми законодавства, що впливають із зазначених статей цього Закону, не застосовуються. Державна допомога, що надається під час дії воєнного стану, *є допустимою*.

Надавачі державної допомоги звільняються від обов'язку:

повідомлення про нову державну допомогу та про пропозиції щодо внесення змін до умов чинної державної допомоги, якщо така державна допомога надається під час дії воєнного стану та протягом одного року після його припинення або скасування;

подання інформації про чинну державну допомогу, надану під час дії воєнного стану та протягом одного року після його припинення або скасування.

Винятки, передбачені цим пунктом, не застосовуються до надання державної допомоги через Фонд розвитку підприємництва. Положення цього Закону застосовуються до такої державної допомоги у повному обсязі (з дати набрання чинності Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення функцій Національного банку України з державного регулювання ринків фінансових послуг», а саме з 08.11.2024). Зазначені винятки діють до 12.12.2025 у зв'язку зі змінами, прийнятими Законом України від 21 серпня 2025 року № 4585-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо прав інтелектуальної власності на об'єкти, створені у зв'язку з проходженням військової служби».

Водночас частиною першою статті 262 Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію), встановлено, що будь-яка допомога, надана Україною або країнами-членами Європейського Союзу з використанням державних ресурсів, що спотворює або загрожує спотворити конкуренцію шляхом надання переваг окремим підприємствам або виробництву окремих товарів, є несумісною з належним функціонуванням цієї Угоди в тій мірі, у якій вона може впливати на торгівлю між Сторонами.

Частинами другою та третьою статті 262 Угоди про асоціацію визначено, яка допомога вважатиметься сумісною з належним функціонуванням Угоди та яка допомога може вважатися сумісною з належним виконанням цієї Угоди.

При цьому згідно зі статтею 264 Угоди про асоціацію Сторони домовились, що вони застосовуватимуть положення Угоди з використанням як джерела тлумачення критеріїв, що впливають із застосування статей 106, 107 та 93 Договору про функціонування Європейського Союзу, зокрема відповідну судову практику Суду Європейського Союзу, а також відповідне вторинне законодавство, рамкові положення, керівні принципи та інші чинні адміністративні акти Союзу.

Відповідно до пункту 187 Повідомлення Європейської комісії щодо поняття державної допомоги згідно зі статтею 107 (1) Договору про функціонування Європейського Союзу (2016/С 262/01) (далі – Повідомлення ЄК) заходи з підтримки, яка надається державою, вважаються такими, що спотворюють конкуренцію або загрожують спотворенням конкуренції, коли вони покращують конкурентне становище їх отримувача порівняно з іншими суб'єктами господарювання, які є його конкурентами.

За загальним правилом надання послуг законною монополією виключає будь-яке спотворення конкуренції, однак є умови, що мають бути кумулятивно виконані. Ці умови встановлені пунктом 188 Повідомлення ЄК, а саме:

послуга має бути предметом законної монополії, при цьому законна монополія існує у випадках, коли певна послуга зарезервована законом або регуляторними заходами для виключного постачальника, з чіткою заборонаю для будь-якого іншого оператора надавати таку послугу (навіть для задоволення можливого залишкового попиту з боку певних груп клієнтів), однак сам факт того, що надання публічної послуги доручено конкретному підприємству, не означає, що таке підприємство користується законною монополією;

законна монополія не лише виключає можливість конкуренції на ринку, а й передбачає наявність ексклюзивного надавача відповідної послуги на такому ринку;

відповідна послуга не конкурує з іншими послугами;

якщо надавач відповідної послуги здійснює діяльність на іншому ринку (за географічним розташуванням чи товаром), відкритому для конкуренції, можливість здійснення перехресного субсидіювання має бути виключена.

Отже, у разі якщо при реалізації заходів щодо стабілізації фінансового стану операторів системи розподілу, передбачених проектом Закону, будуть дотримані зазначені умови, за яких виключається спотворення економічної конкуренції, така підтримка не вважатиметься державною допомогою. В іншому разі ці заходи можуть містити ознаки державної допомоги суб'єктам господарювання та повинні бути реалізовані з урахуванням вимог Угоди про асоціацію та *acquis* ЄС у сфері державної допомоги.

Голова Комітету

Павло КИРИЛЕНКО